

Az Utak Őrzőjéhez

Az útról, utakról sokféle megfogalmazásban írtak már. Születtek róla dalok, versek, mesék, festmények, rajzok, szobrok stb. Sőt Jézus saját magáról mondja, hogy ő az Út (Jn 14,6). Az utak persze nemcsak önmagukban és önmagukért léteznek, hanem ahová vezetnek, az ad igazi tartalmat nekik. És persze nagyon fontos, hogy milyen járás, utazás, bicajozás esik az éppen aktuális úton.

A mi kerékpáros útjaink az idei évben a Cserhátban és a Börzsönyben tekeregték. De már ahogy ezeknek az utaknak a bebarangolásához eljutottunk, annak is megvan a külön története. Egy kerékpáros túraútvonal kitalálása és tervbe öntése általában már az előző évi túra utolsó estéjén eldőlt, amikor is az élményekben gazdag napokat legszívesebben azonnal folytatnánk, ezért eltervezzük, hová menjünk a következő évben. 2020-ra Kassát és környékét álmodtuk meg úti célul. Már szálláshelyet is választottunk, sőt már a napi túraszakaszokat is kiszámolta Laci, amikor is jött egy vétő. Vagy ultimátum? Es hát mit tehet egy összetartó csapat?! Egyeztetés és újratervezés. Mi sem tettünk másként. Mivel az az igény merült fel indulásunk előtt két héttel, hogy ne lépjük át az országhatárt, és mivel nem akartunk senkit sem itthon hagyni, ezért elindult az újratervezés!

A variációk száma végtelen lehet az utak tekintetében is. Szerencsére gyorsan megszületett az elhatározás, mivel a Cserhát és a Börzsöny kézszen várt minket. Azután belendült a szervezés kereke, és mire július 31-én hajnalban bicajokkal felpakolva elindultak az autók Sopronból, Pilisborosjenőről, Ajkarendekről, addigra hiánytalanul elkészültek a tervek is!

Terény egy kicsike község a Cserhátban, számtalan jó állapotban megmaradt palóc házzal. Ezen a szinte zsákfalunak számító településen Gabi ötlete és közbenjárása alapján a Johannita Ifjúsági és Gyermektáborban találtunk szállást. Nem okozott csalódást a hely, sőt titkok és érdekességek kerültek elénk. A falu népessége 367 fő, akik közül legalább két fő páratlan a maga nemében.

Az egyik Fáy né T. Judit csipkekészítő-oktató, aki meleg szívvel és nagy hozzáértéssel mutatta be nekünk a Hunnia Csipkemúzeumot,

ahol megismerkedtünk a kézi csipkekészítés módjával, történetével, csipkefajtákkal, alkalmazási területekkel, jellegzetes csipkés tájegységekkel. A Fáy család legendáriumában jelentős szerepet kapott Fáy Aladárné, aki 1871-ben alkotta meg a Hunnia csipkét, amelynek fő jellegzetessége, hogy magyar motívumokra épül. Ennek a csipkemintának nagy formátumú üzenete van az utókor számára is: Merj kísérletezni, merj újítani, merj álmodni!

A másik különleges személy, akivel Terényben találkoztunk, Nagy Vilmos, aki több mint 100 évre visszanyúló technikai és zenei bemutatót tartott az Orsósmagnó Hangrögzítéstörténeti Múzeumban, amely egy szép, tájjellegű palóc házban található magángyűjtemény. A múzeum legnagyobb különlegessége, hogy valamennyi kiállított készülék működik, korabeli hanganyaggal. Teljes hangrögzítéstörténetet mutat be Edison fonográfjától kezdődően, 480 (!) különféle magnetofonnal, a világ összes gyártó országából. Vilmos a látatvezetés során különös történeteket mesélt a relikviák felleléséről és birtokába kerüléséről. Az elmúlt száz év könnyű- és komolyzenei felvételeivel, szórakoztató zenei csemegéivel mint egy mives dísszel tette élményszerűvé a technikai bemutatót. A látogatás végén crescendóként szólt meg a XXI. század hangtechnikai csúcsa által és Pege Aladár közreműködésével Kodály és Bartók egy-egy zeneművének részlete.

Valami intuíciónak köszönhetően a zene egy esti játék keretében is elénk került. Gábor izgalmas kérdésekkel, hangulatos zenei bejátszásokkal tette próbára jártasságunkat a könnyűzene világában. Atiratok, első feldolgozások, elfeledett zeneszerzők, sztárok és letűnt korok előadói szólaltak meg, és forgatták meg agykerekeinket. Csapatjátékban mindenki kihall valamit a megoldáshoz, és ezzel segít, hogy az a válasz szülessen meg, amit a játékvezető hallani szeretne. Igazi zenei csemegézésben volt részünk, így nyertesek és vesztesek egyaránt elégedetten térhettek nyugovóra.

Bicajozásról, kerekkezésről eddig még nem esett szó, talán azért, mert a lassú felvezetés hívei lettünk, és első napunkon csupán egy 22 kilométeres bemelegítő kört tettünk a

Cserhát változatos felszínformái között.

A „kerékpáros út” kifejezés új értelmet, tartalmat nyert. Amit a bujái Sasbérc Kilátó látványa ígért a kitarulkozó tájban, az a valóságban, útként, embert próbáló felszínre változott. Sziklák, kövek, kavicsok, sóder ... stb. volt az útburkolat a térképen kerékpáros útnak jelzett szakaszon. És mindez jelentős szintkülönbséggel, azaz hegynek felfelé. Kerékpárt tolni hegyoldalon felfelé, sima aszfaltos úton is izzasztó manőver. Ugyanez egyenetlen talajon, hosszú kilométereken át felér a purgatórium elővételezésével. Gyakorlatilag szenvedés a megváltásért. Egy bicajosnak a megváltás a hegyre való felkapaszkodás után a másik oldalon a lejtő. Mondhatni ez a mennyország. De itt még a suhanás élvezetét sem élhetjük át, hiszen az út lefelé ugyanolyan sziklás, köves, murvás... stb. volt, mint felfelé. Tehát szégyenszemre a lejtőn is csak biciklinket tolvá haladhattunk. De minden út véget ér egyszer, céljára talál, kiegyenesedik és kisimul. Szerencsére ez a mi utunkkal is megtörtént...

Hollókó Magyarország egyetlen olyan faluja, amely szerepel az UNESCO világörökségi listáján. Ez a palóc falu sikerrel őrizte meg eredeti állapotában a falusi élet emlékeit, szokásait. Hagyományörző lakói a legtöbb épületet most is rendeltetésszerűen használják. Láthatunk itt működő szövőműhelyt, kézműves nyomdaműhelyt, bőrdíszműves műhelyt, fazekasműhelyt. Az ékszerdoboz-falu utcáin sétálgatva az Ófalu parasztházai és köves utcái visszaröpítettek minket az időben. Ez utcán sétáló, népviseletbe öltözött fiatalok szívesen álltak meg fényképező masináink előtt egy-egy fotó erejéig. Hangulat, kellem, egy jó palóc ebéd és némi ebéd utáni szieszta volt a sokrétű ajándék, amit emléktarisznyáinkban hazahoztunk. Varsány, Iliny, Mohora csendes lankáin ég és föld találkozik, báránnyelűk az égen, fű, fa, virág a földön, és köztük mi tekerjük le a magunk 70 kilométerét szálláshelyünk felé. Ezen az estén senki sem kért altatódalt, pihenésünk nyugodt és mély volt, álmunk rendezte össze a tájat, a fákat, a köves utakat.

A történelemi idő múlásának léptékei olykor az emberi elme

számára felfoghatatlan idői távolságot ölelnek fel. Az Ipolytarnóci Ősmaradványok egy 20 millió évvel ezelőtti vulkáni katasztrófa során betemetett világ emlékei. Nem évtized, évszázad vagy évezred hosszúságú visszatekintést nyújt, hanem millió évnit. Sőt 20 millió évnit. Mit lehet kezdeni ezzel az évszámmal képzeletünk világában? Saját magamon tapasztalva nem sokat. De ha az Ipolytarnóci Ősmaradványok Természetvédelmi Terület kiállítótereit végigjárjuk, végtelennek tapasztaljuk a történelem mestereinek fantáziáját. 20 millió évvel ezelőtti megkövesedett lábnyomokat, ősmaradványokat, például cápafogat, megkövesedett fákat, levélnyomatokat mutatnak be, és bennünk, laikus látogatókban csak a döbbenet érzése kísért a látottakat.

Szécsény neve bennünk, soproniakban Széchenyivel rokon. Na jó, kissé erőltetett és csak a füllel figyelve helyénvaló. Ebbe az Ipolyvölgyi városkába korgó gyomrral érkezünk, nem is sejtve, hogy az ebédünkre még legalább egy órát várnunk kell. Rendelésünket a kiválasztott ételekkel, biztos, ami biztos, leadtuk. És döbbenetes módon bemondásra el is hitték, hogy visszamegyünk megenni. A várakozás időtartama azonban éppen elegendő volt arra, hogy megtekintsük és körbejárjuk a város Tűztornyát, amely a II. világháború során egy közelében becsapó bombának köszönhetően elferdült, valamint a Forgách-kastélyt és a Róm. Kat. Ferences templomot is megtekintettük.

Diósjenő a Börzsöny lábánál helyezkedik el. Utolsó előtti napunkon innen indítottuk 50 kilométeres szakaszunkat. A kerékpáros egyik ellensége a köves út – ezzel megküzdöttünk, legyűrtük, mint a mesebeli sárkányt. Másik ellensége az eső. Erre ébredtünk e napon, és ilyenkor mindig kell a határozott vezényszó, meg a „Kilenc óra megfordítja” népi bölcsesség. Mivel mind a kettő a kellő időben hangzott el, útnak indultunk. Esernyőt a felhők tartottak fölénk, és akkor csukták őket össze és nyitották meg csapjaikat, amikor éppen fedett helyen ebédeltünk, Kemencén. Ez a Pest megyei falu – gyönyörű földrajzi fekvésével és hívogató erdei strandjával a Nagyvölgyben – kellemes helyül szolgálhatott volna ebéd utáni sziesztánkhoz, csak hát a felhős ég alatt senkinek nem fülött a foga a csobbanáshoz. Így továbbhaladva a Nagyvölgyben, a Nagyvölgyi-patak mentén kellemes lejtviszonyokkal vezető szép szakasz igazán ideális kerékpáros útként az összhang élményében részesített bennünket. Amikor szép természeti környezet és viszonylag jó útminőség található, akkor élhetjük át a „biciklizni jó” ideális állapotát. És nem utolsósorban közben még beszélgetni is tudtunk egymással, mivel semmilyen technikai, természeti vagy személyi nehézséggel nem kellett megküzdenünk. E nap estéje játékos együttléttel telt, a Fedőnevek nevű társasjátékban kipróbálhattuk a közömbös információnyújtás módját a hallgatni tudás képes-

ségével együtt, és az intuitív egymást megértés tudatküszöb alatti lehetőségeinek működését is.

A búcsú mindig kicsit nehéz, még ha a szív már hazafelé húz is. Kettős érzés ez, hiszen valami jó véget ér, de öröm is, mivel örömmel gondolunk a minket hazavárókra. Bennünket is ezek az érzések kísérték utolsó együtt töltött napunkon. És még egy remek strandolási lehetőség is ígérkezett. A Terény, Mohora, Bánk nevű falvakat érintettük utolsó bicajos szakaszunkon. A Bánki-tó egy apró, átlagosan 4 méter mély tó, a fürdőzők és a horgászok által is közkedvelt. Vízét fenékforrások táplálják. Partjára megérkezve testünk-lelkünk kívánta már a csobbanást. A frissítő habokból egyenesen a strand büféjéhez sétáltunk. Klasszikus étlapjáról a klasszikus nyári napon klasszikus büféebédet ettünk. Elmélázva, nyugodtan, mint amikor valahová megérkeztünk, és tudjuk, hogy nincs tovább, itt a vége. Hát itt a vége 2020 közös bicajozásának. Ahová indultunk, oda érkezünk. Amíg csak fantáziáltunk, fejünkben más utakon jártunk. Ott üldögélve azonban tudtuk, azt az utat jártuk be a valóságos nyárban, amely semmilyen más úttal össze nem teveszthetően a mi közös utunk volt. És bizonyosan tudtuk, hogy ezek az utak sem vezettek máshová bennünket, mint az Utak Őrzőjéhez!

Ágfalva, 2020. szeptember 16.

*Csizovszkiné Szabó Erzsébet,
Zsóka*

